

פרצופיות: בין הפנים והדיוקן

Faciality: Between Visage and Portrait

0821-6669-01

ד"ר אהד זהבי

שיעור בחירה, תשע"ה

שעות הקבלה והמיקום: בתיאום מראש בדוא"ל

דוא"ל: ohadzehavi@hotmail.com

תיאור הקורס:

הפרצוף הוא פוליטיקה, אומרים דלוז וגואטרי, כלומר אתר מובהק של יחסי כוח. כדי לעמוד על טיבה של הטענה הזאת ועל השלכותיה נבחן את הפנים ממגוון זוויות: נבדוק מה מספר לנו קלסתר הפנים ומה מסגירה הארשת; נראה איך הפרצוף מנוכס, איך הוא מולבן ואיך הוא נטען במיניות; נברר מהו כוחו של המבט, מה מחוללת הצעקה ולמה אנשים מחייכים; ובד בבד נעקוב אחרי עוויתות בלתי רצוניות, מצמוצים מפתיעים ותווי פנים סוררים ונבדוק אם הם מאפשרים הימלטות מהסדר השליט. נבחן גם את חלקה של אמנות הדיוקן בפוליטיקה של הפרצוף, ונתמקד בזיקות המיוחדות של הצילום לדקדוק של הפנים – משיתוף הפעולה ההיסטורי שלו עם האנתרופולוגיה והקרימינולוגיה, דרך צילומי הפורטרט האמנותיים, שמדגישים את בעיית הייצוג ואת שאלת המבע, ועד לפעולות צילום יומיומיות דוגמת הצילום התיירותי, האלבום המשפחתי והסלפי, שמבנות את היחס אל האחר ואל העצמי.

The face is a politics, claim Deleuze and Guattari, a sheer site of power relations. In order to test the viability and implications of this assertion we will examine the face from a multitude of aspects: we will investigate what the facial features tell us and what a person's countenance reveals; we will see how the face is whitened, sexualized and appropriated; we will consider the power of the gaze and the effect of the scream, and wonder what puts a smile on people's faces; all the while attending to every rebellious facial feature and to every spasm, tic or blink that might defy facialization. We will explore art's role in the politics of the face, focusing on the specific contribution of photography to facial grammar – from scientific photography's historical kinship with anthropology and criminology, through artistic portraiture highlighting the problems of representation and expression, to mundane photographic practices such as the touristic shot, the family album and the selfie, structuring one's relationship to the other and to the self.

דרישות הקורס: נוכחות בשיעורים, קריאת הטקסטים, כתיבת שלוש תגובות קצרות על חומרי הקריאה, עבודת גמר.

הציון בקורס : ייקבע על פי עבודת הגמר.

סילבוס הקורס (נתון לשינויים) :

שיעור 1 : מבוא לפרצופיות

שיעור 2 : פנים א' – פוליטיקה

Gilles Deleuze & Félix Guattari, "Year Zero: Faciality", in *A Thousand Plateaus* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987), pp. 167-168, 170-171, 175-178, 180-182, 186-188.

Giorgio Agamben, "The Face", in *Means without End: Notes on Politics* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2000), pp. 91-100.

שיעור 3 : דיוקן א' – קלסטרון וארכיון (הצילום, הקרימינולוגיה והאנתרופולוגיה)

Allan Sekula, "The Body and the Archive", *October* 39 (1986), pp. 18-22, 26-35, 40-52.

Christopher Pinney, *Photography and Anthropology* (London: Reaktion Books Ltd, 2011), pp. 17-29, 86-94, 132-140.

נורמן ברייסון וטרוור פיירבראת'ר, "תומס רוף : ראווה ומעקב", **סטודיו** 170 (2007), עמ' 46-49.

Hal Foster, "Text Subjects", *October* 132 (2010), pp. 30-42.

ורד מימון, "פרצוף הוא פוליטיקה : על תצלומי הפורטרטים של דוד עדיקא", מתוך יגאל נזרי (עורך), **חזות מזרחית: הווה הנע בסבך עברו הערבי** (תל-אביב : בבל, 2004), עמ' 195-202.

שיעור 4 : פנים ב' – הבעה

Charles Darwin, *The Expression of the Emotions in Man and Animals* (Chicago & London: The University of Chicago Press, 1965), pp. 13-19, 24-25, 27-29, 157-162, 200-205.

סוזן באק-מורס, "אסתטיקה ואנאסתטיקה [הרדמה] : עיון מחודש במסת 'השיעתוק' של ואלטר בנימין", תרגום : דפנה רו, **סטודיו** 39 (1992), עמ' 6-12.

בלה באלאש, "פניהם של בני-אדם", תרגום : אהרן אמיר, מתוך : הלגה קלר (עורכת), **עולם בדים : אנתולוגיה לאמנות הקולנוע** (תל-אביב : עם עובד, 1997), עמ' 35-38.

שיעור 5 : דיוקן ב' – ייצוג ונוכחות

מישל פוקו, "נערות החצר", פרק ראשון מתוך **המילים והדברים : ארכיאולוגיה של מדעי האדם**, תרגום : אבנר להב (תל-אביב : רסלינג, 2011), עמ' 19-31.

Michel Foucault, *Manet and the Object of Painting* (London: Tate, 2009), pp. 27-32, 73-79.

Gilles Deleuze, *Francis Bacon: The Logic of Sensation* (London: Continuum, 2003), pp. 20-28, 44-52, 60-61.

David Campany, "'A Theoretical Diagram in an Empty Classroom': Jeff Wall's *Picture for Women*", *Oxford Art Journal* 30.1 (2007), pp. 7-25.

שיעור 6 : פנים ג' – המבט של האחר

ז'אן-פול סרטור, **המבט**, תרגום : אבנר להב (תל-אביב : רסלינג, 2007), עמ' 31-45.

Jacques Lacan, "The Mirror Stage as Formative of the *I* Function", in *Écrits* (New York: W.W. Norton, 2006), pp. 75-81.

אלי פרידלנדר, "המבט מאין?"; מתוך ורד לב-כנען ומיכל גרובר-פרידלנדר (עורכות), **הקול והמבט : בין פילוסופיה וספרות, קולנוע ואופרה, מיתוס ומשפט** (תל-אביב : רסלינג, 2002), עמ' 181-194.

Vered Maimon, "Towards a New Image of Politics: Chris Marker's *Staring Back*", *Oxford Art Journal* 33.1 (2010), pp. 81-101.

שיעור 7 : דיוקן ג' – פנייה

Michael Fried, *Why Photography Matters as Art as Never Before* (New Haven and London: Yale University Press, 2008), pp. 146-152, 190-206.

חגי כנען, "הפנייה של הדימוי : מעבר למבט החזיתי", **תיאוריה וביקורת** 37 (2010), עמ' 58-72.

שיעור 8 : פנים ד' – פנים אל פנים

עמנואל לוינס, "הפנים", מתוך **אתיקה והאינסופי : שיחות עם פיליפ נמו**, תרגום : אפרים מאיר (ירושלים : מאגנס, תשנ"ו), עמ' 67-71.

חגי כנען, "פנים 2 : איך נראים פנים", מתוך **פְּנִימָדִיבּוּר : לראות אחרת בעקבות עמנואל לוינס** (תל-אביב : הקיבוץ המאוחד, 2008), עמ' 58-72.

שיעור 9 : דיוקן ד' – הזדהות ודמיון

סוזן זונטג, **להתבונן בסבלם של אחרים**, תרגום : מתי בן יעקב, בן-שמן : מודן, 2005, עמ' 53-64.

Robert Hamilton, "Image and Context: The Production and Reproduction of *The Execution of a VC Suspect* by Eddie Adams", in Jeffrey Walsh and James Aulich (Eds.), *Vietnam Images: War and Representation* (New York: St. Martin's Press, 1989), pp. 171-183.

E.H. Gombrich, "The Mask and the Face: The Perception of Physiognomic Likeness in Life and in Art", in E.H. Gombrich, Julian Hochberg and Max Black, *Art, Perception, and Reality* (Baltimore and London: The John Hopkins University Press, 1972), pp. 1-46.

שיעור 10 : פרצופיות א' – שחור ולבן

הומי ק' באבא, "החומר הלבן (היבט פוליטי של לובן)", **תיאוריה וביקורת** 20 (2002), עמ' 283-288.

רוז יוסף, "מסומנים : ההבניה של הלוברן האשכנזי בקולנוע הציוני", מתוך יגאל נזרי (עורך), **חזות מזרחית : הווה הנע בסבך עברו הערבי** (תל-אביב : בבל, 2004), עמ' 123-135.

גיא רוז, "דיוקן תימני : אוריינטליזם יהודי בצילום המקומי, 1881-1948", מתוך **דיוקן תימני** (תל-אביב : מוזיאון ארץ-ישראל, 2012), עמ' 33-58.

רפי שובלי, "לכל תימני יש שם", אתר **העוקץ**, 3.8.12.

שיעור 11 : פרצופיות ב' – מודל נשי

לורה מאלווי, "עונג חזותי וקולנוע נרטיבי", תרגום: רועי רוזן, מתוך **ללמוד פמיניזם: מקראה**, (תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2006), עמ' 118-133.

נעמי וולף, **מיתוס היופי: על השימוש בייצוגים של יופי נגד נשים**, תרגום: דרור פימנטל וחנה נוה (רמת גן: הקיבוץ המאוחד, 2004), עמ' 18-26.

Michelle Meagher, "Jenny Saville and a Feminist Aesthetics of Disgust", *Hypatia* 18.4 (2003), pp. 23-41.

Julie Cole, "Claude Cahun, Marcel Moore, and the Collaborative Construction of a Lesbian Subjectivity", in Norma Broude and Mary D. Garrard (Eds.), *Reclaiming Female Agency: Feminist Art History after Postmodernism* (Berkeley and Los Angeles: University of California press, 2005), pp. 343-359.

שיעור 12 : פרצופיות ג' – של מי התצלום הזאת בכלל?

אריאלה אזולאי, **האמנה האזרחית של הצילום** (תל-אביב: רסלינג, 2006), עמ' 101-111, 357-362.

Rae Lynn Schwartz-DuPre, "Portraying the Political: National Geographic's 1985 Afghan Girl and a US Alibi for Aid", *Critical Studies in Media Communication* 27.4 (2010), pp. 336-356.

Shahnaz Khan, "The Two Faces of Afghan Women: Oppressed and Exotic", *Women's Studies International Forum* 44 (2014), pp. 101-109.

שיעור 13 : פרצופיות ד' – מבט חטוף, הזדמנות חולפת

Daniel Palmer, "In Naked Repose", *Angelaki: Journal of the Theoretical Humanities* 16:1 (2011), pp. 111-128.

Joseph M. McGonagle, "Candid Camera? Photographing the Other in Luc Delahaye's *L'Autre*", *Modern & Contemporary France* 13.2 (2005), pp. 161-175.

חוליו קורטאסר, "כתב-יד שנמצא בכיס", מתוך **מתומן**, תרגום: יורם מלצר (תל-אביב: בבל, 1995), עמ' 57-72.